

Karlo, by Edmond Privat

The Project Gutenberg eBook of Karlo, by Edmond Privat This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org

Title: Karlo

Author: Edmond Privat

Release Date: February 5, 2008 [EBook #24525]

Language: Esperanto

Character set encoding: ASCII

*** START OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK KARLO ***

Produced by David G. Simpson

KARLO

Facila Legolibro por la Lernado de Esperanto

Tria Eldono

Edmond Privat

 1910

ANTAUXPAROLO DE L' VERKINTO

La "Librairie de l' Esperanto" en Parizo petis min, ke mi verku facilan legolibron por la lernantoj de kursoj aux la komencantoj, kiuj jxus finis sian lernadon en lernolibro. Mi intencis prezenti dudek tekstojn arangxitajn tiamaniere, ke en cxiu estos multaj vortoj pri sama temo de l' cxiutaga vivo. Por pli bone konservi la intereson de la lernanto en dudek cxapitroj, mi verkis unu rakonton pri la vivo de junulo, de lia infaneco, gxis lia edzigxo.

Kompreneble nek romano, nek ecx sprita novelo estas la rakonto, sed nur aro de dudek cxapitroj pri cxiutaga vivo, ligitaj inter si per gxenerala senco kaj unueco de persono. Tamen ion pli ol lernocxapitrojn eble trovos en tiu cxi libro tiuj plenagxaj personoj, por kiuj ekzistas ia poezia cxarmo en rememoroj pri infaneco kaj juneco ecx el plej simplaj okazintajxoj de l' cxiutaga vivo.

Mi rekomendas al la instruantoj de kursoj, ke, post lego de cxapitro, ili faru multajn demandojn pri gxi kaj donu al la lernantoj bonan okazon paroli la lingvon. (La demandoj montritaj en la libro estas nur bazo, kaj la profesoroj devos plimultigi ilin laux la tempo disponebla.)

Auxdado kaj ripetado de esperantaj frazoj estas la plej bezonata afero cxe la kursoj, cxar tion la lernanto ne povas facile trovi hejme en sia lernolibro. Estas necese atentigi la lernanton pri la *akcento* (cxiam sur la antauxlasta silabo) kaj ankaux pri natura kaj ne trolonga elparolado de la vokaloj.

Gxenevo, en Januaro 1909.

EDMOND PRIVAT.

ENHAVO

Antauxparolo de l' verkinto 1. -- La familio 2. -- La hejmo 3. -- La servistino 4. -- Dimancxo 5. -- Lernado 6. -- La ideoj de Karlo 7. -- La songxo de Karlo 8. -- La liceo 9. -- Ekzameno 10. -- Liceano 11. -- Latina leciono 12. -- La amiko 13. -- Sur la rivero 14. -- La profesoro de historio 15. -- La sekreto de Karlo 16. -- Cxagrenoj 17. -- Studento kaj poeto 18. -- Alico 19. -- Kuracisto 20. -- En Italujo

1. La familio.

Kiam naskigxis Karlo, rozkolora kaj sana, liaj gepatroj estis ankoraux tre junaj. Ilia unua infano li estis. Lia apero en tiu cxi mondo kauxzis grandegan gxojon en la tuta familio. Filo! vera vivanta knabeto! La junaj gesinjoroj Davis estis tre fieraj pri Karlo kaj gxuis internan kaj trankvilan plezuron.

Sed la patro de S-ro Davis estis tro gxoja por esti trankvila. Avo li estis nun; li tute forgesis, ke tio lin iom maljunigas kaj li kontrauxe sentis en si infanan gajecon.

Dum du tagoj post la naskigxo de Karlo, li ne povis labori en sia oficejo. Li kuradis de sia domo al la domo de sia filo kaj de tie revenis al sia domo; li promenadis tra la stratoj de l' urbeto, eniris en cxiajn magazenojn por acxeti aferojn tute senutilajn; al cxiu almozpetanto li donis multajn monerojn. Oni povis facile vidi, ke li estas kontenta.

La gepatroj de Sinjorino Davis estis jam tre maljunaj. Ili logxis en granda urbo, kaj oni telegrafe anoncis al ili la naskigxon de ilia nepo. Por ili, li ne estis la unua. Ilia filino Margareto, la felicxa patrino de Karlo, estis ilia sepa infano. Jam du el sxiaj fratoj kaj tri el sxiaj fratinoj estis edzigintaj kaj ecx havis infanojn, kiam

frauxlino Margareto renkontis la junan S-ron Davis, kun kiu ŝi baldaux fiancxinigxis kaj poste edzinigxis. Frauxlino Margareto estis tre beleta junulino kaj tre dolcxa. Pro tio cxiuj gefratoj tre amis sxin kaj sxiaj gepatroj ricevis grandan cxagrenon, kiam ŝi devis forveturi kun sia juna edzo.

Cxe la baptotago de Karlo, preskaux la tuta familio de Sinjorino Davis cxeestis, kaj ankaux la patro kaj la juna frato de Sinjoro Davis. Oni nomis la knabon Karlo-Teodoro por kontentigi lian patran avon S-ron Karlo Davis kaj lian patrinan avon S-ron Teodoro Renberg. Komprenoble oni ne povis elekti alian baptopatron, ol lian patran avon. La baptopatrino estis la plej maljuna fratino de Sinjorino Davis.

Dum la pastro malsekigis lian beletan kapeton kun kreskantaj blondaj haroj, sinjoreto Karlo-Teodoro sxajnis gaje rideti kaj, subite palpante siajn malsekajn harojn per siaj manetoj, li faris al la cxeestantoj en la pregejo lauxtan, sed nekompreneblan paroladon, kiu preskaux rompis la seriozecon de la ceremonio. Sendube por haltigi lin, lia onklino donis al li pluvegon da kisoj. Kredante, ke ili estas gratulesprimoj kaj estante jam tre modesta, li tre malafable akceptis tiujn kisojn. Jam tie li mirigis multajn personojn.

Grava rimarko. -- *Por respondi al la demandoj oni devas neniam uzi simple "jes" aux "ne", sed ordigi la vortojn de la demando mem alimaniere kaj aldoni la necesajn vortojn.*

EKZEMPLE: Cxu la gepatroj de Karlo estis junaj, kiam li naskigxis? -- *Jes, la gepatroj de Karlo, Sinjoro kaj Sinjorino Davis, estis ankoraux junaj, kiam naskigxis ilia filo.*

1. Cxu la gepatroj de Karlo estis junaj, kiam li naskigxis? -- 2. Cxu Karlo estis la unua infano de S-ro Davis? -- 3. Kion faris la patro de S-ro Davis? -- 4. Kiel oni anoncis la naskigxon al la gepatroj de S-ino Davis? -- 5. Kiom kostas la sendo de telegramo? -- 6. Donu kelkajn baptonomojn de knaboj kaj knabinoj. -- 7. Kion oni faris al Karlo en la pregejo?

2. La hejmo.

Junaj gesinjoroj Davis estis nek ricxaj, nek malricxaj, kaj havis plej cxarman hejmon apud la urbeto. Tre simpla dometo, malgranda gxardeno kun kelkaj arbetoj, jen ilia tuta hejmo, sed cxio estis tre pura kaj delikata interne kaj ekstere. En la cxambroj cxio estis hela, la murpaperoj kaj la meblaro. Cxie oni povis admiri kiel orde kaj elegante la delikataj manoj de Sinjorino Davis arangxis cxiujn aferojn.

La patro de Karlo-Teodoro estis cxefkomizo en filio de la Nacia Banko kaj li ricevis tre bonan salajron. Cxar nek li, nek lia edzino multe elspezis, li povis cxuijare sxpari sumon por "siaj infanoj".

Efektive Karlo ne gxuis tre longe la gloron esti sola en la nova generacio de l' familio. Kiam li estis dujara kaj jam kuris tre bone tra la tuta domo, li trovis iun tagon bluokulan fratineton en la antikva lulilo, kie li kutimis dormadi antaux tre longe . . . kiam li estis malgranda.

Aliaj kredeble estus igxintaj tre jxaluzaj, sed Karlo estis grandanima, kaj lia vizagxo tuj montris largxan rideton kaj afablan esprimon de protektemo. Petinte la permeson de sia patrino, li kisis dufoje la frunton de sia dormanta fratineteto.

Karlo tre multe interesigxis je la progresoj de sia fratineteto Helenjo. Kiam ŝi ankaux povis kureti tra la domo, li farigxis sxia instruanto kaj gvidanto.

Karlo estis tre observema kaj ankaux tre entreprenema. Li penadis imiti cxion interesan, kion li vidis aux pri kio li auxdis. Uzante tablon kaj multajn segxojn, li konstruis grandan sxipon, kies bela flava kamentubo estis . . . la paperkorbo de lia patro. Por Helenjo li cxiam arangxis komfortan sidejon per broditaj kusenoj forprenitaj el la salono.

Kiam Sinjorino Davis laboris cxe sia kudromasxino kaj Karlo ekfajfis kaj bruadis por anonci, ke dangxera ventego minacas la sxipon, la timigata fratineto ekploris, tremante inter la broditaj kusenoj. Subite cxio haltis: la kudromasxino kaj la sxipo. Helenjo baldaux retransviligxis sur la genuoj de l' patrino, konsolita, cxu per sxiaj dolcxaj kisoj, cxu per la elokventaj klarigoj de Karlo, kiu venigis la ventegon nur por havi la okazon kuragxe savi sian fratinton.

Supre en la domo estis longa subtegmenta cxambro, en kiu kusxis cxiaj kestoj, korboj, segxoj kaj malnovaj objektoj. Estis por Karlo vera paradizo. Kiam li trovis malfermita la pordon de l' sxtuparo, li rapide rampis al la sxatata cxambrego. Tie li plezurege cxirkauxpromenis, malfermante la kestojn, palpante kaj malordigante cxuijn aferojn. La gxojo dauxris gxis lia patrino aux la servistino, auxdinte bruon, venis lin sercxu kaj rekondukis lin malsupren.

1. Cxu gesinjoroj Davis estis ricxaj? -- 2. Kie ili logxis? -- 3. Citu kelkajn meblojn, kiuj trovigxas en via hejmo? -- 4. Kion faris la patro de Karlo? -- 5. Cxu li multe elspezis? -- 6. Cxu Karlo estis jxaluza? -- 7. Kiel oni nomis lian fratinton? -- 8. Per kio Karlo konstruis sxipon? -- 9. Sur kion li sidigis Helenjon? -- 10. Per kio oni kudras? -- 11. Kiu estas la plej granda firmo por la fabriko de kudromasxinoj? -- 12. Kiu cxambro estis en la supro de la domo? -- 13. Kio estis en gxi? -- 14. Cxu Karlo sxatis iri tien? -- 15. Kion li faris en tiu cxambro? -- 16. Kiu kondukis lin malsupren? -- 17. Cxu estas lifto en via domo? -- 18. Cxu vi logxas sur la unua etagxo? -- 19. Kiom da logxantoj estas en via urbo?

3. La servistino.

La geavoj de Karlo konservis tre longe unu servistinin, kiun cxuij en la familio tre amis pro sxia fideleco kaj diskreteco. Kiam la juna Sinjoro Davis edzigxis, la servistino iris en la novan hejmon por cxion arangxi. La juna edzino tiom placxis al sxi, ke sxi tie restis; kaj post la naskigxo de Karlo, sxi decidis, ke sxi neniam foriros.

Sxia nomo estis Anjo. Sxi havis pintan nazon kun du malgrandaj grizbluaj okuloj kaj vangoj cxiam tre rugxaj, kiel pomoj. Sian blankan kufon sxi preskaux neniam demetis, sed ofte okazis, ke Karlo fortiris gxin por vidi la koloron de sxiaj haroj. Cxiufoje li ricevis pro tio vangofrapon kaj tuj poste kison.

En la domo Anjo faris cxion; sxi estis samtempe kuiristino kaj cxambristino, sed la domo estis tiel malgranda, ke sxi facile plenumis ambaux taskojn. Sinjorino Davis sxin ofte helpis kaj faris cxuijn kudrolaborojn. Anjo sentis en si tre grandan admiron al la juna dommastrino pro sxia granda delikateco en cxio.

Kelkafoje Karlo ricevis permeson iri frumatene al la legomvendejo kun Anjo. Sxi portis du grandajn korbojn kaj li malpezan retsakon. Post dekkvinminuta marsxado ili alvenis al la publika placo. Multaj cxevaloj kaj veturiloj staris apud la trotuaroj. En la mezo de la placo, cxirkaux la monumenta fontano, sidis la gevendistoj kun siaj tabloj kaj korbegoj plenaj je brasikoj, terpomoj, fromagxoj, fruktoj cxiuspecaj. Anjo diskutadis kun multaj virinoj kaj fine acxetis diversajn legomojn kaj grandan pecon da butero. Kelkafoje sxi metis ion en la retsakon de Karlo. Poste tre rapide ili hejmen revenis.

Kelkafoje Karlo helpis Anjon meti la telerojn sur la tablon. La forkojn, kulerojn kaj tranxilojn li ankaux alportis, sed neniam la glasojn, cxar Anjo opiniis la aferon tro dangxera.

Iam li rompis tason, cxar li provis porti tri samtempe. Alkuris Anjo cxe la bruo . . . "Estas nenio," ekkriis Karlo, "mi ne vundigxis." Anjo lin longe riproxis, sed Karlo opiniis, ke estus multe pli sagxe, se sxi irus tuj sercxu alian tason.

Kun Karlo, Anjo estis cxiam gaja kaj sxercema; sed kun Helenjo, sxi estis multe pli dolcxa kaj ecx sxajnis iom malgxoja rigardante sxin. Sxi prenis sxin delikate en siaj brakoj kaj movis la kapon penseme. Cxiuj same sxajnis melankolie dolcxigxi apud Helenjo.

Karlo tre amis sian fratineton, sed ne kuragxis multe ludi kun sxi, cxar sxi sxajnis timi la bruon kaj tre ofte ekploris. Li opiniis, ke la knabinoj estas delikataj estajxoj, kiuj bezonas multe da zorgoj.

1. Kiel nomigxis la servistino de S-ino Davis? -- 2. Cxu sxi estis diskreta? -- 3. Kiu estis la koloro de sxiaj vangoj? -- 4. Cxu cxiuj pomoj estas rugxaj? -- 5. Kio estas en la mezo de pomo? -- 6. Citu kelkajn fruktojn. -- 7. Kiun vi preferas? -- 8. Cxu Karlo kelkafoje tiris la kufon de Anjo? -- 9. Kien iris Karlo kun la servistino? -- 10. Kion li portis? -- 11. Kiuj personoj estis sur la publika placo? -- 12. Kion ili faris? -- 13. Citu kelkajn legomojn? -- 14. Kion acetis Anjo? -- 15. Cxu Karlo helpis Anjon por prepari la tablon? -- 16. Kiom da taso rompis Karlo? -- 17. Kion li respondis al la riprocoj de Anjo? -- 18. Cxu Helenjo estis amata de sia frato? -- 19. Kion opiniis Karlo pri Helenjo? -- 20. Kiujn ludilojn preferas la knabinoj? -- 21. Cxu kelkafoje Helenjo ploris? -- 22. Kiam oni ploras?

4. Dimanĉo.

Dimanĉe matene Karlo restis longe en sia liteto kaj gxuis la dolcxajn songojn, kiujn alportas la oraj sunradioj, enirante en la cxambron inter la kurtenoj de l' fenestro . . . Subite li ekvidis la dolcxan vizagxon de sia patrino, alveninta por lin veki. Li estis tre gaja. Lauxte sonoradis la sonoriloj de l' pregxejoj, dum lia patrino lin helpis por lia tualetto.

Karlo opiniis, ke la spongoj estas tre malagrablaj objektoj, kiuj metas sapon en liajn okulojn. Li jam ofte konigis tiun impreson al sia patrino, sed sxi tamen dauxrigis la uzadon de spongoj. Dimanĉe S-ino Davis vestis Karlon per brodita flanelcxemizeto, blanka pantalono kaj blua jaketo. Li havis flavajn sxuetojn kaj grandan pajlan cxapelon, pri kiu li estis tre fiera.

Dimanĉe posttagmeze Karlo promenadis kun sia patro. Li sxatis iri al la bordo de l' rivero por vidi la sxipojn kaj la fisxkaptistojn, kiuj estis tre multaj. Estis seriozaj sinjoroj, longbarbaj maljunuloj kaj ankaux multaj knaboj. Cxiu silente sidis sub unu el la arboj apud la bordo. Ili pacience rigardadis la fadenon de sia fisxkaptilo malaperantan en la akvo. De tempo al tempo iu levis subite sian kanon kaj dekrocxis de la hoko brilantan fisxon, malespere saltantan cxiuflanken.

Antaux la vespero S-ro Davis kaj lia fileto revenis hejmen, kaj alvenis gxustatempe por trinki varmegan tason da teo en la salono.

Ofte la avo kaj onklo Jako vizitis ilin dimanĉe kaj cxiuj vespermangxis kune.

La onklo Jako kelkafoje alportis sian fonografilon, kaj Karlo auxdis mirindajn kantojn kaj muzikajxojn. Iam onklo Jako diris sxerckanteton antaux la granda busxo de l' fonografilo. La masxino ripetis la kanton poste kaj ecx la ridegon de l' avo kaj de l' patro. Onklo Jako klarigis, ke la fonografilo ripetus kion ajn Karlo dirus antaux la masxino, sed Karlo ne kuragxis ion diri. Li jam opiniis, ke ofte estas tre sagxe silenti.

Karlo tre sxatis sidi sur la genuoj de sia avo kaj auxdi rakontojn pri la infaneco de sia patreto aux pri malproksimaj landoj, kiujn la avo vizitis. Li sxatis auxdi pri la maro, kaj tre deziris gxin iam vidi.

Kiam estis bela vetero, la tuta familio sidis en la gxardeneto. La avo prenis sian pipon, gxin plenigis per tabako kaj gxin ekbruligis. La patro kaj la onklo fumis nur cigaredojn. Karlo tre malsxatis la tabakfumon, kiu doloris liajn okulojn. Li ofte demandis sian patron, kial la viroj fumas; kaj la patro cxiam respondis: "por la plezuro". Karlo decidis, ke li trovos pli agrablan plezuron, ol fumadi, kiam li estos viro. Sed kiam lia avo diris al li, ke cxiuj maristoj fumas, li eksxangxis sian opinion.

1. Kion faris Karlo dimanĉe matene? -- 2. Kiu helpis lin por lia tualetto? -- 3. Kion li opiniis pri la spongoj? -- 4. Per kio vestis sian filon S-ino Davis, dimanĉe? -- 5. Kiuj personoj estis sur la bordo de la rivero? -- 6. Cxu ili faris multe da bruoj? -- 7. Kiu venis ofte por vespermangxi? -- 8. Kion alportis la onklo? -- 9. Pri kio parolis

la avo? -- 10. Kie sidis la familio dum somero? -- 11. Nomu la kvar sezonojn de la jaro. -- 12. Kiun vi preferas? -- 13. Cxu la patro fumis? -- 14. Kiom kostas bona cigaro? -- 15. Cxu la maristoj ofte fumas?

5. Lernado.

Karlo jam farigxis forta knabeto kaj rapide grandigxadis; sed li ankoraux ne eklernis la literojn de l' alfabeto. Lia patrino decidis, ke sxi mem instruos lin en la komenco.

Cxiumatene sxi sidigis lin apud si kaj malfermis grandan libron kun nigraj signoj. Sxi klarigis al li, ke per tiuj signoj oni skribas kaj, se li bone lernas ilin, li povos baldaux legi belegajn rakontojn en libroj. Karlo opiniis, ke la homoj estas vere mallertaj kaj sensecaj: kial ili ne venus mem diri siajn rakontojn? Estus multe pli simple. Post pripensado li esprimis sian opinion al la patrino.

-- Sed, karuleto, sxi diris, miloj da personoj volas koni la rakontojn. Estus neeble, ke la rakontistoj vizitu cxuijn. Multaj rakontistoj logxas tre malproksime, multaj estas mortintaj nun, kaj oni deziras tamen legi nun tion, kion ili skribis.

-- Sed kial ili ne parolis en fonografilo, kiel onklo Jako? Oni cxiam povus auxdi ilin.

La patrino trovis Karlon iom tro diskutema:

-- Nu, karega, sxi diris, kisante lin, vi devas eklabori.

Sed Karlo profundigxis en sia pensado . . . la strangaj nigraj signoj dancadis en nebulo antaux liaj okuloj. Li ripetis, A, B, C, senatente. Kiam lia patrino petis lin montri B, li ne sciis. La literon S li bone rekonis, cxar gxi similas serpenton, kaj ankaux O kaj C, kiuj similas tutan kaj duonan lunon. Por instrui al li la aliajn literojn, la patrino bezonis multe da semajnoj kaj multe da pacienco. Fine gesinjoroj Davis decidis, ke Karlo iru al lernejo. Ne malproksime de la hejmo logxis maljuna sinjorino kaj sxia filino, kiuj ambaux instruis infanojn. La lecionoj okazis nur tri matenojn cxiosemajne, lunde, merkrede kaj vendrede.

Sinjorino Davis mem kondukis Karlon al la lernejo la unuan fojon. Dum sxi parolis kun la respektinda estrino, S-ino Linar, Karlo rimarkigis al Frauxlino Linar, ke unu segxo en la klascxambro estas rompita kaj ankaux, ke estas desegnita vizagxo sur la muro. Li demandis la frauxlinon, cxu tio estas sxia portreto aux tiu de la maljuna virino. La frauxlino treege rugxigxis.

-- Mi esperas, ke vi estos bona kaj gxentila, diris lia patrino adiauxkisante lin.

-- Ho jes, patrineto.

Kiam la unua leciono estis komencita, Karlo havis tre baldaux siajn manojn tute makulitaj je inko. Laux sia kutimo li visxis ilin per sia antauxtuketo. Beleta knabineto, kiu sidis apud li, multe ridis kaj moke rigardis lin. Pro tio Karlo opiniis, ke li certe pli amas sian fratinton Helenjon, ol sxin.

Rakontu skribe la supran cxapitron. -- 1. Kiu unue instruis Karlon? -- 2. Kion faris la patrino de Karlo? -- 3. Kion opiniis Karlo? -- 4. Kiujn literojn li facile rekonis? -- 5. Al kio similas la litero S? -- 6. Kiu kondukis Karlon al la lernejo? -- 7. Kion li rimarkis sur la muro? -- 8. Kiun demandon li faris? -- 9. Per kio Karlo makulis siajn manojn? -- 10. Cxu oni povas skribi sen inko kaj sen plumo? -- 11. Cxu Karlo estis en geknaba lernejo? -- 12. Per kio li visxis siajn manojn? -- 13. Kiu ridis pri li? -- 14. Cxu de multaj jaroj oni uzas la skribmasxinojn? -- 15. Cxu vi jam havis okazon uzi skribmasxinon? -- 16. Cxu vi estas stenografiisto?

6. La ideoj de Karlo.

Karlo estis tre pensema kaj jam havis precizajn ideojn pri multe da aferoj. Dum la aliaj infanoj malfacile komprenis geografion, li tre bone prezentis al si la formon de la mondo: Post la montoj estas maroj, teroj kaj denove montoj gxis la du ekstremajxoj de la mondo. Tie sendube estas muro aux barilo, kiel sur ia ponto, por malhelpi, ke la personoj falu en abismon.

Karlo tre deziris iri iam al unu el tiuj ekstremajxoj de la mondo. Certe estus strange vidi nenion plu antauxen: nur la bluan cxielon supre, kaj sub gxi . . . nenion. Li tre miris kien falus iu homo, kiu estus forsaltinta de l' ekstremajxo de l' mondo. Se li posedus la aeroplanon de la ricxa sinjoro, kiun konas lia patro, li provus flugi malsupren sub la mondon kaj reveni supren cxe la alia flanko. Li miris kiel estas la subajxo de la mondo.

Karlo demandis sian patron pri tio. S-ro Davis estis tre amuzata de la ideoj de Karlo kaj klarigis al li, ke la mondo estas kvazaux grandega orangxo, rondiranta cxirkaux la suno, kiu estas ankaux tre granda globo. Cxiuj steloj kaj la luno estas ankaux globoj. La patreto klarigis al Karlo, ke la homoj vivas sur la tuta terglobo. Sed Karlo ne povis kredi tion kaj pensis, ke certe lia patro eraras. Kiel la homoj povus stari sub la tero?

Tiu demando lin multe priokupis, kaj li sxajnis pripensadi dum la tuta tagmangxo post la respondo de sia patro. Lia patrineto promesis ke, kiam li scios bone legi, sxi acxetos por li ilustritan libron pri tiuj aferoj.

Karlo havis grandan admiron al cxiuj metiistoj, al cxiuj manlaboristoj. Kun sia patrino li jam vizitis la paniston kaj vidis lin bakanta la panojn. Li vidis la sxufariston enpikanta najlojn en la sxuojn per martelo. Li ecx vidis ie en la urbeto grandan cxambron, kie multegaj junulinoj fabrikas cxapelojn por sinjorinoj. Ili arangxis rubandojn kaj plumojn sur la cxapelo. Pasante apud granda hotelo, ili vidis, tra malaltaj fenestretoj, grandan kuirejon, kie multaj viroj, kun blankaj antauxtukoj kaj cxapoj, movis pladojn kaj kaserolojn kun granda bruo. Odoro de rostajxo alvenis al la nazeto de Karlo.

En la stratoj cxiu sxajnis rapidi: knabo pusxis veturileton sxargxitan je pakajxoj; maljuna lama viro kriante vendadis jxurnalojn. S-ino Davis klarigis al sia filo, ke cxiuj homoj laboras por gajni monon kaj acxeti siajn vestojn kaj nutraĵojn kaj tiujn de sia familio.

Ankaux tio multe pensigis Karlon. "Kion faras patreto?" li demandis. La patrineto kondukis lin al la oficejo de sia edzo; kaj li vidis sian patron skribanta sur granda libreto cxe alta tablo. Karlo opiniis, ke lia patro havas tre enuigan profesion kaj li decidis, ke li mem preferos farigxi kuiristo en hotelo aux veturigisto.

1. Kiel Karlo prezentis al si la formon de la mondo? -- 2. Cxu li bone komprenis la geografion? -- 3. Kion li studos en la lernejo, krom la geografio? -- 4. Kio estas aeroplano? -- 5. Kiu fabrikas la panon? -- 6. Kaj la kukojn? -- 7. Kion oni povas acxeti cxe la spicisto? -- 8. Kiom kostas unu funto da pano? -- 9. Kion oni metas sur la cxapelojn por sinjorinoj? -- 10. Kiu profesio plej placxis al Karlo?

7. La songxo de Karlo.

Post la interparolado kun sia patro pri la formo de l' tero, Karlo pripensis ankoraux tre ofte dum la tago. Strangan songxon li havis la sekvintan nokton. Li songxis, ke S-ro de Lavel, la ricxa amiko de lia patro, lin invitis por kunvojaĝado en sia aeroplano.

Ili acxetis grandan keston da biskvitoj kaj metinte gxin sur la aeroplanon, ili sidigxis kaj ekflugis for. Ili devis transiri altajn montojn. La aeroplano flugadis tre rapide kaj trapasis grizajn nubojn. Estis malseke kaj malvarme. Karlo sin premis kontraux sia gvidanto, dum ili pasis super akraj montpintoj kaj teruraj rokoj.

S-ro de Lavel montris al Karlo, kiel la ebenajxo subite finigxas en la malproksimo. Tie estas la ekstremajxo de la mondo, kiun li tiel deziris vidi. La aeroplano baldaux alterigxis. Marsxinte kelkajn pasxojn, Karlo sin trovis cxe la limo de la mondo. Estis granda kajo kun fera barilo inter limsxtonoj. Tenante la manon de S-ro de Lavel, Karlo klinigxis por rigardi malsupren: nenio, nur bluo . . . senfine.

Ambaux mangxis kelkajn biskvitojn tute malmoligitajn de la malvarmo. "Nu," diris S-ro de Lavel post momento, "ni nun veturos malsupren sur nia flugmasxino, cxu ne?" Karlo ektimis iom sed nenion diris. Ili forflugis. La aeroplano transpasis super la barilo kaj flugadis tute rekte for de l' tero.

Post kelkaj minutoj, kiam ili estis jam tre malproksimaj de la tero, S-ro de Lavel sxangxis la direkton de la masxino. Gxi komencis oblikvan flugadon malsupren. Ili reproksimigxis al la tero, kaj tiam gxian subajxon ili vidis.

Pli kaj pli mallumigxis, dum la aeroplano rapidege flugadis kurbe por restadi proksime de l' tero. Stranga afero: la cxielo estis malsupre kaj flanke, sed supre kaj cxe la alia flanko estis la bruna tero.

La aeroplano estis malsuprenirinta tre rapide kaj povis nun flugadi preskaux horizontale. Ili ekvidis strangajn arbojn kun longa torda trunko rampanta. Baldaux domojn ili ekvidis, verajn domojn pendantajn sub la tero. Ili estis tre multaj kaj sxajnis esti lignaj dometoj diverskolore pentritaj. Cxiam pli kaj pli ili alproksimigxis. Karlo rimarkis, ke la dometoj havas pintan tegmenton kaj sxajnas pendi je la tero per granda fera ringo ligita al la trunkoj kaj branxegoj de la rampantaj arboj.

Inter la domoj estis pontoj, sur kiuj aperis multaj homoj sxajne blanke vestitaj.

Klininte sin por pli bone vidi, Karlo perdis sian ekvilibron kaj falis en la abismon . . .

Li sentis la malvarman aeron siblantan je liaj oreloj, dum li senfine faladis en la profundegajxo.

-- "Nu, karuleto, estas malfrue, vi devas ellitigxi!"

Lia patrino lin vekis. Karlo frotis siajn okulojn: "Patrineto," li diris oscedante, "mi vidis homojn sub la alia flanko de l' mondo."

1. Kiu invitis Karlon por vojaĝi en aeroplano? -- 2. Kion montris S-ro de Lavel al Karlo? -- 3. Cxu Karlo iom timis? -- 4. Kion faris la aeroplano? -- 5. Kiujn domojn ekvidis Karlo? -- 6. Cxu ilia tegmento estis ronda? -- 7. Kio estis inter la domoj? -- 8. Kion faris Karlo por pli bone vidi? -- 9. Kio okazis? -- 10. Kiu vekis lin? -- 11. Rakontu songxon, kiun vi faris.

8. La liceo.

Kiam Karlo estis dekdujara, liaj gepatroj opiniis, ke li sufcixe longe restis en infana lernejo. Estis tempo meti lin en liceon. (*Liceo* estis, en la tempo de nia rakonto, la nomo de la oficialaj lernejoj, kie la knaboj lernadas gxis ili farigxas studentoj). Estis unu liceo en la urbo. Bedauxrinde gxi estis malproksime kaj Karlo devos marsxadi dudek minutojn por tien iri de sia hejmo. Lia patrino proponis, ke oni acxetu por Karlo biletaron por la tramvojo, sed S-ro Davis tute ne permesis tion. Li opiniis, ke marsxado estas tre bona kaj saniga ekzercado.

Por esti akceptata en la liceon, estis necese ke Karlo sukcesu je ekzameno antauxe. La ekzameno estis nek longa, nek malfacila. Tamen S-ro Davis volis certigxi, ke lia filo sukcesos; por tio li venigis hejmen junan instruiston, kiu en kelkaj semajnoj pliprogresigis Karlon en la kono de aritmetiko kaj ortografio, ol Sinjorinoj Linar en kelkaj jaroj.

Unu semajnon antaux la ekzameno, S-ro Davis kondukis sian filon al la liceestro por lin enskribigi. La estro estis tre malalta viro kun grizaj haroj, griza barbeto kaj rondaj, brunaj okuloj post oraj okulvitroj.

-- Sinjoro direktoro, diris S-ro Davis, kiam la servisto lin enirigis kun lia filo en la direktejon, kiel vi estas? Mi gxojas vin revidi, kaj alkondukas al vi mian knabeton Karlon, kiu estos espereble bona lernanto en la liceo.

La direktoro rigardis Karlon tra siaj grandaj okulvitroj kaj malfermis largxan libregon.

-- Davis, Karlo . . . kiu estas via alia antauxnomo, junuleto?

-- Teodoro, Sinjoro direktoro, respondis Sinjoro Davis vidante, ke lia filo distrate ne auxdis la demandon. Efektive Karlo estis distrata: li jxus vidis musxon, kiu dronis en la kupran inkujon kaj li atente observis gxiajn penojn por forflugi.

-- Via agxo? demandis la direktoro.

S-ro Davis pincxis la brakon de Karlo: "Kiom jara vi estas, Karlo?"

Karlo ekstremis kaj seriozigxante, lia vizagxo tute rugxigxis: "Dekdujara, sinjoro," li diris timeme.

-- "Vi venu lundon," diris la direktoro, "je la 8-a matene kun inko, plumo, krajono, kaj blanka papero por la ekzameno. Via filo, Sinjoro Davis, sxajnas bona kaj inteligenta knabeto. Bonan tagon . . . atentu la sxtupon post la dua pordo maldekstre."

Elirante el la skribocxambro de l' direktoro, S-ro Davis montris al sia filo la internan korton de la liceo. Meze de la du novaj konstruajxoj staris la malnova parto de la lernejo, kun duobla sxtuparo super kolonoj kaj arkajxoj.

-- Tien venadis multaj generacioj antaux mi kaj vi, diris al Karlo lia patreto. Via avo kaj niaj praavoj tie lernadis, kiam ili estis knaboj.

1. Kiun agxon havis Karlo, kiam li ekiris al liceo? -- 2. Cxu la liceo estis proksime de lia hejmo? -- 3. Cxu Karlo estis multe lerninta cxe S-inoj Linar? -- 4. Kion diris la patro al la direktoro? -- 5. Pri kio okupigxis Karlo, kiam oni demandis lin? -- 6. Kion li devis alporti por la ekzameno? -- 7. Kion montris S-ro Davis al sia filo? -- 8. Cxu la lernejo estis tute nova? -- 9. Cxu vi jam provis ekzamenon?

9. Ekzameno.

La matenon de la ekzamena tago Karlo alvenis tre frue en la korton de la liceo. Li portis belan ledan sakon, tute novan, kiun lia patro jxus donacis al li. En gxi estis papero kaj skribilaro kun inkujo, plumoj kaj krajonoj en blua skatolo. En la korto estis jam kelkaj knaboj, sed neniu konata de Karlo. Cxiumomente alvenis kelkaj aliaj. Fine Karlo ekvidis kamaradon, kiu cxeestis du jarojn kun li la lernejon de S-inoj Linar. Lia nomo estis Henriko Belnett.

Karlo tuj iris saluti Belnett kun granda gxojto, ke li fine trovis iun konaton. Belnett jam de unu jaro estis lernanto cxe la liceo. Sed li malsukcesis la jarfinan ekzamenon kaj devis gxin reprovi nun.

Karlo rimarkis, ke la plimulto el la knaboj havas sian cxapon flanke aux malantauxe sur la kapo. Kredante, ke tio estas kvazaux oficiala kutimo, Karlo atendis momenton, kiam neniu lin rigardas, kaj rapide maldekstren puxxis sian cxapon. Sed tio ne longe utilis cxar la sonorilo tuj eksonoris, kaj cxiuj knaboj ekiris al la sxtuparo super la kolonoj. Sekvante unu la alian kvazaux sxafoj, ili supreniris. Supre ili trovis profesoron kun longaj lipharoj, kiu ordonis, ke ili malsupreniru kaj eniru la trian pordon cxe la maldekstra konstruajxo.

Apud la malfermita pordo trovigxis la direktoro parolanta kun tre altkreska profesoro. Tiu cxi senpense saltigadis la sxlosilon de la klaso super sia mano kaj gxin cxiufoje rekaptis. Malantaux Karlo eniris malgrasa kaj pala knabeto kun bone kombitaj haroj. Li sxajnis tre bonmaniera kaj ankaux timema. Jam en la korto li forprenis sian cxapelon por peti sciigon de Belnett, kies lauxta ekridego forflugigis lin kvazaux timigatan birdeton.

Kiam cxiuj estis en la klaso, la malgrasa knabeto venis sidigxi apud Karlon. La granda profesoro envenis kaj energie fermis la pordon. Karlo opiniis, ke li estas certe bona kaj afabla viro, cxar li havas tiel brilajn okulojn kaj tiel belan nigran barbon.

-- Mi diktos nun la ekzamenajn demandojn, li diris; vi havos unu skribverkajxon, kiu utilos samtempe kiel ortografia, historia kaj geografia ekzameno. Skribu: Kion vi scias pri Afriko? Vi devas skribi almenaŭ tri pagxojn kaj ne pli ol kvar. Nun la dua demando estas problemo; skribu: Iu Sinjoro A aŭtomobile veturas kun rapideco de dudek-sep mejloj en unu horo, kaj alia aŭtomobilisto B veturas sur la sama strato kun rapideco de kvardek-unu mejloj en unu horo; kiam la dua renkontos la unuan, supozite ke S-ro A forveturis de la urbo je la nauxa kaj duono matene kaj S-ro B forveturis de la sama loko je la deka matene?

Poste komencis la silenta laborado. De tempo al tempo iu brue ektusis. La granda profesoro promenadis tra la cxambro. Cxiufoje kiam li apudpasis, la pala knabeto flanke de Karlo ektremis kaj haltis en sia skribado.

1. Kiun renkontis Karlo cxe la ekzameno? -- 2. Kial Belnett devis provi la ekzamenon? -- 3. Kion rimarkis Karlo? -- 4. Kion faris la profesoro, kiu parolis kun la direktoro? -- 5. Kion diktis la profesoro? -- 6. Cxu la problemo estis tre malfacila? -- 7. Cxu vi jam vidis kuradon de aŭtomobiloj?

10. Liceano.

Karlo sukcesis la ekzamenon kaj estis akceptita kiel lernanto cxe la liceo. Matene la lecionoj komencigxis je la 8-a kaj daŭris gxis la deka, kun dek minutoj da intertempo cxiuhore inter la lecionoj. Tagmeze Karlo devis rapidi hejmen por ne alveni malfrue por la tagmangxo. Post la deserto li tuj devis reiri, cxar jam je la unua kaj duono komencigxis posttagmeze la lecionoj.

Post kelkaj semajnoj da lernado en la liceo, Karlo jam sciis multe: Li ne kisis plu sian fratinton. Li ne plu marsxis sur la trotuaroj, sed flanke de ili, cxefe se restis pluvakvo. Li tenis siajn manojn en la posxoj kaj eltiris ilin kelkafoje por doni pugnobatojn facile kaj rapide. Li sciis vortojn, kiujn lia fratino ne komprenas. Li havis ofte truojn je siaj sxtrumpoj kaj ankaŭ kelkafoje je siaj pantalonoj. Li diris ofte: "Mia amiko Janko vidis tion", aŭ "mia amiko Delesar diris tion cxi", aŭ "mia amiko Vuanzo faras nur mallertajxojn". Li havis la manojn tute nigraj en la fino de la tago. Li ofte estis desegninta vizagxetojn sur siaj ungoj. Li sciis paroli pri politiko; li diris "tiu malsprita ministro", aŭ "dangxera hundo, tiu deputato!"

Karlo nun havis cxe la liceo multajn amikojn, aŭ pli bone multajn kamaradojn, cxar li ne estimis cxiujn egale. Estis Belnett, kiu multe parolis, kaj Pietro, kiu lin cxiam auxskultis. Estis Rigar, tre dika, kiun oni nomis "kukurbo"; cxe la banejo, li ne bezonis nagxi: tute senmove li restadis sur la akvo, kiel peco da ligno. Estis Pauxlo kaj Davido Rois, du fratoj, kiuj cxiam tre bone laboris kaj dum la lecionoj neniam parolis aux bruis.

Estis "Kokido", la malgrasa knabeto, cxiam tre zorge vestita kaj gxentila, sed cxiam pala kaj timema; Rigar diris pri li: "Mi ne volus lin tusxi, cxar mi timus lin disrompi." Estis Kahn, filo de ricxa bankisto. Estis Donel, kiu cxiam acetis bombonojn kaj sukerajxojn. Estis Laminde, kiu tre bone deklamis; Servetti, kiu admirinde imitis cxiujn bestoblekojn; Cenar, tre malavara; Holder, cxiam pensema kaj silenta; Vuanzo, cxiam ridanta; Robert, fieraj kaj kolerema; Peter, filo de panisto, cxiam kun rugxa kravato; Man, kiu fabrikis fajfilojn.

Estis Pergo, kiu cxiam iris paroli kun la profesoroj post la lecionoj. Estis Delasar, kiu pretendis esti kuzo de l' Prezidanto de la Franca Respubliko. Estis Tomaso, kun grandaj flikajxoj cxe la genuo sur siaj pantalonoj, kaj Gardiol, kiu tre bele ludis violonon kaj ricevis premion cxe la muzika lernejo. Estis ankaŭ Stanen, cxiam malbonodoranta; Belti kaj Travis, kiuj ambaŭ logxis ekster la urbo. Estis Rogxers, kies patro havis aŭtomobilon. Allen estis Irlandano kaj Zerapumis estis Greko. Estis ankoraŭ kelkaj aliaj plue.

Sed *la* amiko de Karlo, la vera, la fidela, la plej bona, la plej lerta, estis Janko, kiu estis . . . Janko.

Rakontu skribe la supran cxapitron. -- 1. Cxu Karlo sukcesis por la ekzameno? -- 2. Je kioma horo komencigxis la lecionoj? -- 3. Cxu Karlo havis multe da tempo por la tagmangxo? -- 4. Kion li faris post kelkaj semajnoj? -- 5. Kiu estis la alnomo de Rigar? -- 6. Cxu Holder estis parolema? -- 7. Kie logxis Belti? -- 8. Kiu estis la plej fidela amiko de Karlo?

11. Latina leciono.

La profesoro de latina lingvo estis klariganta la duan deklinacion de la substantivoj. Li havis longan barbon, kiu iam estis tute blanka sed kiu flavigxis iom post iom. Liaj bluaj okuloj montris bonkorecon.

-- *Lupus, lupi*, li diris per sia lauxta kantema vocxo, *discipulus, discipuli*, jen du substantivoj de la dua deklinacio, la lupo kaj la lernanto. Ili finigxas nominative per *-us*, dum la substantivoj de la unua . . . Rigar! vi dormas, cxu ne? starigxu! Kiel finigxas la substantivoj de la unua deklinacio?

Rigar starigxis silente kaj ekrigardis la profesoron.

-- Vi skribu tion cxi kvindekfoje por morgaux: *nauta, nautae; insula, insulae*, en cxiuj kazoj!

Rigar residigxis gratante sian oreilon.

-- *Discipulus, discipuli, discipulum* . . . kante klarigis la instruanto. Karlo pripensadis dormeme. Estis tiel varme. Je kio utilas la lernado de la latina lingvo? li pensis. Neniu gxin parolas nun, lia patro diris. Tamen pri gxi estis io mistera, io antikva, kiu placxis al Karlo. En la latina lingvo estas cxiuj malnovaj surskribajxo, sur la muroj kaj en la pregxejoj. La sinjorinoj ne komprenas la latinan lingvon, nek multaj aliaj personoj. La pregxoj kaj la meso en la katolikaj pregxejoj estas latine dirataj.

Dum Karlo pripensis, lia najbaro Man pacience laboradis. Per sia posxtrancxilo li jam engravuris sur la benko sian tutan antauxnomon kaj nun komencis grandan M. Sed bedauxrinde lia tranxileto estis tro delikata kaj subite gxi brue rompigxis.

La profesoro malrapide alpasxis.

-- "Man, knabo mia, mi devos vin severe puni. Kion vi skribis? Vian nomon? Malsprita amuzajxo! Morgaux vi ne scios ion pri la dua deklinacio. Tiuj benkoj estas en terura stato, cxiuj estas gravurita; vi ne havas iom da respekto al la licea meblaro." Li ekpromenis tra la klaso. "Stanen, ankaux vi skribis vian nomon kaj gxin per makuloj cxirkauxis! Delasar, vi desegnis tiun cxi vizagxon, cxu ne?"

Sur cxiuj benkoj estis efektive desegnajxo kaj gravurajxo diversaj. Estis tre antikva kutimo de la liceanaj, engravuri sian nomon por lasi memorajxon al la posteuloj.

"Mi opinias, ke mi devas vin cxiujn puni," diris la profesoro, dauxrigante sian promenadon inter la benkoj. "Kvankam tiuj tabuloj estas tre malnovaj, vi estas tamen cxiuj kulpaj, tre kulpaj. Nur bubetoj kaj malsagxuloj tiel amuzigxas anstataux . . ." Subite li haltis paligxante antaux la benko de Gardiol . . . Dum longa momento li silentis. Lia vizagxo estis blanka. Liaj okuloj sxajnis ligitaj al la tabulo de tiu benko. Neniu en la klaso kuragxis movigxi aux ecx spiri.

"Knaboj, li ekdiris per mallauxta kaj tremanta vocxo, tie estas gravurita la subskribo de . . . mia patro."

De tiu tago, Karlo havis grandan amon al la profesoro de latina lingvo.

1. Kion diris la profesoro de latina lingvo? -- 2. Cxu Rigar auxskultis? -- 3. Cxu vi parolas angle? -- 4. Kiom de tempo vi lernis Esperanton? -- 5. Kion faris Man? -- 6. Cxu la profesoro lin gratulis? -- 7. Cxu la lernantoj

sidis sur segxoj? -- 8. Kion ekvidis la profesoro sur unu tablo? -- 9. El kiuj lignoj oni faras tablojn? -- 10. Nomu la kolorojn, kiujn vi konas.

12. La amiko.

Tre felicxa estis Karlo, cxar li havis veran amikon. Lia nomo estis Janko. Li estis tre altkreska kun nigraj haroj kaj brunaj okuloj. Nur ses monatojn pli agxa ol Karlo li estis, tamen cxuij respektis lin en la klaso pro lia kuragxo. Efektive nenion li timis kaj li estis plej lojala kaj malkasxema knabo.

Iam la profesoro de geografio, vidante, ke li oscedas cxiumomente, lin demandis: "Janko, cxu vi enuas tie cxi?" -- "Jes, Sinjoro, tre multe," li respondis. Forpelita li estis, sed nur por unu horo.

Janko bonege desegnis kaj ankaux pentris. Li havis plej mirindan talenton por prezenti tute precize ies fizionomion per kelkaj krajonaj strekoj, kaj li desegnis en sia kajero la vizagxon de cxuij siaj amikoj. Ke preskaux cxuij profesoroj sxatis Jankon, estis facile rimarkebla, kvankam ili ofte sxajnis lin timi.

Karlo lin samtempe amis kaj respektis. Li cxiam klopodis esti apud li kaj lin sekvadi. Li tre bedauxris, ke li ne povas sidi en la klaso apud Janko, kvankam Man estis afabla najbaro. Karlo tre ofte alvenis hejmen malfrue post la fino de la posttagmezaj lecionoj. Kiam lia patrino demandis lin: "Nu, Karlo mia, kion vi faris tiel longe?" -- "Mi akompanis Jankon," estis lia cxiam respondeo.

Janko sciis tiom da aferoj! Li estis vera scienculo, kaj Karlo opiniis, ke li jam instruis lin multe pli ol la lecionoj en la liceo. Tamen Karlo cxiam sentis sin nesciulo apud li, sed Janko neniam mokis lin pri eraro aux nescio. Karlo opiniis, ke tio estas pruvo de senfina delikateco en la karaktero de lia amiko.

Estis vera honoro tiel esti protektata de Janko, kaj fiere Karlo gxuis gxin. Al Janko li diris cxuijn sekretojn siajn kaj petis konsilojn en cxiu embarasanta okazo. Kiam Karlo faris al li demandon pri malfacila afero, li kelkafoje diris: "Mi respondos al vi morgaux." La morgauxan tagon, sen ia forgeso, li alportis plenan informon pri la afero.

Lia patro estis presisto kaj havis grandegan librejon. Kelkafoje Janko pruntis librojn al Karlo kaj ecx al aliaj knaboj, sed sur la unuan pagxon li cxiam metis antauxe per kauxcxuka stampilo sian nomon kaj la jenajn versojn de fama poeto:

"De pruntita libro jen la nepra sorto: Ofte gxi perdigxas, cxiam difektigxas."

Pro sia kontrauxema karaktero, la knaboj preskaux cxiam redonis la librojn en suficxe bona stato.

En somero, dum la libertempo, Janko kaj Karlo faris multajn ekskursojn, cxu piede, cxu biciklete, kaj cxiam pligrandigxis ilia amikeco.

Anstatauxi la streketojn per tauxgaj vortoj.

1. Cxu Karlo -- felicxa? *Jes, li estis -- cxar li havis veran --*. 2. -- Kiu estis la -- de -- amiko? *Lia -- estis Janko.*
 3. -- Cxu li estis multe -- agxa ol Karlo? *Ne, li nur -- ses -- pli agxa.* 4. Kion demandis la -- de geografio? --
demandis: Janko, -- vi enuas -- cxi? -- 5. Cxu Karlo estis -- de Janko? *Ne, -- ne -- najbaro de --*. -- 6. Cxu
 Janko -- sciis? *Jes, Janko estis -- scienculo. --* 7. Kion -- Karlo al Janko? *Li diris siajn --*. 8. Cxu Janko cxiam
 tuj -- la demandojn? *Ne, -- li respondis la morgauxan --*. -- 9. Kion faris la -- de Janko? *Li estis --*. 10. Kiu viro
 -- la presarton? *Gutenberg elpensis la --*. 11.-- publika biblioteko -- via urbo? *Jes, en -- urbo estas unu -- biblioteko.*

13. Sur la rivero.

La jaroj rapide forpasis kaj Karlo jxus enigxis la gimnazion, kiu estas la pli alta parto de la liceo. Preskaux la samajn kamaradojn li havis kiel en la unuaj jaroj. Malmultaj forlasis la lernejon kaj nur unu novulo envenis en la klason de Karlo. Janko cxiam estis lia fidela amiko kaj lin nun ofte hejmen venigis por diskutadi kaj esplori librojn. Jam de unu jaro Man ne plu sidis apud Karlo, sed estis anstatauxita unue de Laminde, due de Servetti kaj fine de Janko mem.

Iun matenon en somero, estis tiel varme en la klaso, ke preskaux cxiuj ekdormis. Janko diris al Karlo: "Estas neeble restadi tie cxi, cxu ni foriru? -- Kien? -- Ien ajn. Sur la riveron, ekzemple, ni povus lui boaton." Karlo kompreneble entuziasmigxis je la ideo, kvankam li timis iomete.

Inter du lecionoj, kiam cxiuj aliaj iris momenton babiladi aux kuradi en la korto, ambaux rapide trapasis la pordegon kun Servetti, kaj tuj aliris la angulon de la plej proksima strato. Neniu estis vidinta ilin. Sxajnis strange al Karlo promenadi en la urbo matene. De tiom longe li tion ne faris estante cxiam en la liceo je tiu tempo.

Ili iris al la bordo de l' rivero. Ili baldaux alvenis al boatejo. Janko elektis mallargxan boaton kaj sidigxinte, ili ekremis norden. Servetti opiniis, ke estus pli amuze remi komence kontraux la fluo de l' rivero kaj reveni poste tute ne remante. Lia propono estis tuj akceptata. La vetero estis belega: sur ambaux bordoj de l' rivero la kampoj kaj arbaretoj estis tre verdaj kaj tute dezertaj. Nur la birdojn oni auxdis kaj la regulan bruadon de la remiloj.

Baldaux ili pasis tra loko, kie grandaj salikoj klinitaj super la rivero banis siajn brancxetojn en la akvo. La knaboj malrapidigis sian remadon. Estis dolcxo silento. Ili pensis pri siaj kompatindaj kamaradoj, nun lernantaj grekajn verbojn en la klaso.

Karlo estus dezirinta reveni por la lasta leciono je la dekunua, cxar li tre amis la profesoron de historio. (Tiu estis la altkreska viro kun bela nigra barbo, kiu diktis la ekzamenajn demandojn, kiam knabeto Karlo la unuan fojon sidis sur benko de la liceo). Eltirinte sian posxorlogxon, Karlo ekvidis, ke estas jam tro malfrue.

Ili forlasis la remadon, kaj la boato malrapide kaj dolcxo suden iris portate de la riverfluo. Ili ekkantis, kaj ilia vocxo gxoje sonis inter la arboj. Jam la domoj de la urbo ekaperis inter la brancxoj kaj baldaux ili realvenis al la boatejo.

Cxiuj rapidis hejmen, ekpensante pri tio, kio okazos, kiam ili reiros la liceon posttagmeze. Cxe angulo de strato Karlo renkontis . . . la profesoron de historio. Li forprenis sian cxapelon. La profesoro haltante nur diris: "Bonan tagon, Davis; vi venu al mia domo morgaux je la kvara kaj duono; mi havas ion por diri al vi." Kaj li forpasis.

1. Kio estas la gimnazio? -- 2. Kiujn kamaradojn havis Karlo? -- 3. Kion diris Janko al Karlo iun matenon? -- 4. Cxu Karlo akceptis la proponon? -- 5. Kion faris la tri junuloj? -- 6. Cxu la pluvo falis? -- 7. Kion eliris Karlo el sia posxo? -- 8. Kioma horo estas nun? -- 9. Cxu vi scias remi kaj nagxi? -- 10. Kion diris la profesoro al Karlo?

14. La profesoro de historio.

La morgauxan tagon, la klaso de Karlo ne havis lecionon de greka lingvo, cxar la profesoro forestis, malsana. Janko, Servetti kaj Karlo opiniis, ke cxi tiun tagon la sxanco ilin favoras. Sed restis la profesoro de historio, kiu sendube ion diros. Kiam, je la dekunua kaj dek minutoj precize li eniris la klason, la tri kune ektimis kaj tute speciale Karlo. Sed S-ro Jehmann tuj komencis sian kurson pri la regado de l' imperiestro Trajano kaj diris nenion pri la forvago de la tri knaboj. Karlo tiom pli timis la petitan viziton je duono post la kvara.

S-ro Jehman estis tute ne ricxa kaj havis kvar junajn infanojn. Lia edzino estis bela Italino el Bolonjo. Sxi verkis ofte artikolojn por italaj revuoj kaj gazetoj. S-ro Jehman cxiuprintempe veturis Italujon kun sxi, cxe la paska libertempo. Ambaux estis artistoj. Ili konis en Italujo cxiujn pregxejojn, templojn kaj palacojn, kie estas majstraj pentrajxoj.

La lastan jaron, kiam ili revenis, S-ino Jehman trinkis glason da glacia limonado cxe la stacio en Milano. Neniam oni sciis, cxu tro malvarma, cxu venenita gxi estis. Sed post apenaux unu horo sxi mortis. Estis terure. S-ro Jehman kvazaux bedauxris, ke li ne ankaux trinkis limonadon. Sed li havis kvar infanojn. Reveninte hejmen, li devis klarigi al ili, ke sian patrinon ili neniam revidos. Nun la avino logxadis tie kaj zorgis pri la infanoj, dum la patro instruadas. Sed S-ro Jehman perdis sian gxojon; li nun malmulte parolis, malofte ridetis. Lia vizagxo rapide maljunigxis. Nur liaj brilaj okuloj montris ankoraux pli da bonkoreco kaj kompatemo.

Karlo pensis pri cxio cxi, posttagmeze, irante al lia domo. Li sonorigis cxe la pordo. Servistino lin kondukis al la laborcxambro de S-ro Jehman.

La profesoro levigxis kaj premante la manon de Karlo: "Davis," li diris, "mi gxojas vin vidi tie cxi, sidigxu. Vi demandis min antaux kelkaj tagoj pri la kluboj kaj societoj en Romo cxe la tempo de Cicero. Jen estas du libroj, en kiuj vi trovos informojn pri tio; mi krajone notis la interesajn pagxojn. Mi jam alportis ilin por vi hieraux en la liceon." Karlo estis tre konfuzita. "Sinjoro," li diris, "mi dankas vin, vi estas tro bona al mi . . . Hieraux mi remadis sur la rivero dum via leciono. Mi petas vian pardonon, mi certe estas tre kulpa . . ." -- "Ne plu parolu pri tio," diris S-ro Jehman, "mi ja rimarkis, ke Janko, Servetti kaj vi forestis, kaj vidante la belan veteron, mi iom suspektis la veron. Mi scias, ke forvagado estas tre poezia afero kaj dolcxajxo por liceanoj. Tamen atentu! Perdinte lecionojn, vi estos malhelpata en via studado kaj bezonos hejme laboradi pli longe. Nu, prenu la librojn kaj revenu iam min viziti. Mi cxiam plezure kunparolos kun vi kaj vin helpos lauxpove." Kortusxite eliris Karlo kaj ekpensis, ke li neniam vidis pli bonan manieron puni lernanton.

1. Cxu Karlo havis -- de greka -- la morgauxan tagon? *Ne, cxar la -- estis malsana.* -- 2. S-ro Jehman diris ion al la -- ? *Ne, li diris -- ?* 3. -- da infanoj havis la profesoro? -- *havis --* 4. Kie -- lia edzino? *Sxi mortis -- Milano.* 5. -- donis la -- al Karlo? *Du librojn.* 6. Cxu la profesoro -- Karlon? --, *li -- punis --.*

15. La sekreto de Karlo.

Cxiudimancxe la familio Davis iris al la cxefpregxejo, matene je duono post la deka. Gxi estis tre malnova katedra pregxejo, ekkonstruita en la centjaro de la imperiestro Karlo Granda.

Dum la orgeno eksonis lauxtege, cxe la komenco de l' diservo, Karlo sidigxinte apud siaj gepatroj okule sercxadis iun sur la benkoj antaux si. Li estis maltrankvila gxis li rekonis blondan hararon kun blua rubando, kiu cxiudimancxe aperis tie. Lumigata de sunradio falinta tra la koloraj vitrajxoj, la blonda hararo brilis kvazaux oro inter la nigrigxintaj kolonoj de l' antikva templo. Tiu vidajxo trankviligis la animon de Karlo, kaj post la pregxo li ne movis plu siajn okulojn dum la tuta predikado de l' pastro. Post la diservo Karlo kutime zorgis por vidi la junulino elirantan; kaj cxiufoje li konvinkigxis, ke sxi havas belege bluajn okulojn.

Iam promenante tra l' artmuzeo kun amiko, li vidis sxin admire starantan antaux pentrajxo de itala majstro. Li kompreneble haltis antaux la sama. Sxi tre rugxigxis; sed de tiu tempo, cxiudimancxe ili ofte ekrigardis unu la alian elirante el la cxefpregxejo. Sxi gxenerale estis sola kun sia patrino, sed kelkafoje ili salutis kaj alparolis alian sinjorino, kiu eliris el pregxejo kun kvar gefiloj. Karlo iam auxdis sxin diri al ili: "Vi do venos ludi en la Nacian Parkon hodiaux posttagmeze, cxu ne?"

Post iom da pripensado Karlo decidis, ke li ankaux iros al la parko posttagmeze. Tie li havis mirindan sxancon, cxar promenante apud la ludkampo, li dufoje havis okazon redoni al sxi pilkon falintan sur la vojon aux perditan sub arboj. Sxia rideto kaj danko lin strange konfuzis. La postan dimancxon, li sekvis sxin de malproksime por vidi, kie sxi logxas. Gxi estis ekster la urbo sur strato bordita de arboj kaj gxardenoj. Sxi

eniris en kastelforman dometon kun belega florgardeno plena je rozoj.

Karlo jam ofte rimarkis tiun domon antaŭe, sed sxajnis al li, ke gxis nun gxi cxiam estis fermita; kaj li kredis, ke gxi estas neluita. Kredeble *sxia* familio jxus luis aux acxetis la domon.

De tiam Karlo ofte vagadis cxirkaux tiu loko, esperante sxin sxance ekvidi. Unu vesperon li vidis sxin promeni kun sxia patro en la gxardeno. Alian fojon li auxdis sxin kanti tra malfermita fenestro. Tio lin felicigis por multaj tagoj. Jam lia fratino kaj liaj kolegoj cxe la gimnazio multe miris pri lia ofta revemeco.

Unu tagon li trovis sxian domon tute fermita: Teruran baton li ricevis en la koro. Reveninte la morgauxan tagon li same vidis. *Sxi* eble forveturis kun la tuta familio. Sed kien? En la gxardeno kelkaj nigraj birdoj pepante interbataletis. Karlo jam kredis, ke lia tuta vivo estas ruinigita.

Li decidis diri al Janko sian sekreton kaj peti lian helpon.

Rakontu skribe la supran cxapitron. -- 1. Kion faris la familio Davis dimancxe? -- 2. Cxu la katedra pregxejo estis nova? -- 3. Kiun renkontis Karlo en la muzeo? -- 4. Kion diris la frauxlino iun tagon? -- 5. Kion faris Karlo? -- 6. Kie logxis la frauxlino? -- 7. Nomu kelkajn florojn kaj diru, kiun vi preferas? -- 8. Kiuj birdoj estis en la gxardeno?

16. Cxagrenoj.

Post kelkaj tagoj Janko povis doni al sia amiko la sekvantajn informojn pri la mistera domo: gxi apartenas al profesoro de la Kalkuta Universitato. De dudek jaroj li vivadas en Hindujo kun sia familio; kaj nur trifoje li jam revenis pasigi kelkajn monatojn en la urbo. La junulino estas sendube lia filino, cxar oni scias, ke li havas nur unu infanon. Tiuj sciigoj ne estis tute gxojigaj por Karlo.

Reveninte hejmen unu tagon, li trovis sian fratinton ploranta: la avo mortis. Gesinjoroj Davis jam foriris al lia domo kun onklo Jako, kiu venis ilin sciigi. Karlo tuj remetis sian cxapelon, kuris al tramveturilo kaj baldaux alvenis en la avan domon. Suprenirinte la sxtuparon, li kvazaux ne plu povis spiri. Cxiaj ideoj kaj sentoj miksigxis en lia cerbo. Li miris, cxu li bone komprenis, kion Heleno diris. Cxu vere li neniam plu vidos la bonan avon, tiel bonkoran? Lia patro malfermis la pordon kaj premante sian filon al sia brusto, lin kisis multfoje. Karlo ekploris. Lia patrino kondukis lin al la cxambro de l' mortinto.

Tie sur lito kusxis la avo, kun vizagxo tute blanka. Li sxajnis dormantanta. Estis nenia rideto sur liaj lipoj, sed tamen aspekto kvietaj kaj fida. Longe restadis Karlo apud la korpo de sia avo. Li repensis pri la tempo, kiam li auxskultis rakontojn sur liaj genuoj; pri la gajaj vesperoj kun li pasigitaj; pri liaj sxercoj kaj vojagxaj aventuroj; pri lia bonkoreco al cxiaj.

Iam al Karlo la avo diris: En cxiu homo estas angxelo kaj diablo. Tre ofte unu el ambaux estas multe pli potenca, ol la alia. Ecx kiam gxi estas la diablo cxiam sercxu la angxelon. Forgesu la difektojn de l' aliaj, memoru iliajn bonajn ecojn. Cxiam parolu al ilia bona parto, neniam al la malbona. Tiel vi kuragxigos multajn homojn kaj vin mem felicigis. Vi plifortigos la bonajn ecojn kaj ekdetruos la malbonajn. La avo tiel bone sciis trovi la bonajn ecojn de cxiu!

La tagon de l' funebro la domo de l' avo estis plena de floraj bukadoj kaj kronoj donacitaj de amikoj de la familio. Vizitantoj alvenadis cxiumomente, redirantaj cxiam la samajn kutimajn frazojn. Kiel cxio cxi estis dolora, teda, dum Karlo volus esti sola, trankvila kun siaj gepatroj!

Post la diservo en la pregxejo, cxiaj iris al la tombejo, sekvante la funebran cxerkoveturilon. La tombejo estis malseka pro jxusa pluvo. Cxij kunvenis cxirkaux senherba loko. Estis granda fosajxo en la tero kaj planko ambauxflanke. Oni glitigis la cxerkon malsupren kaj gxin tuj rekovris per tero. La pastro ekpregxis, sed Karlo

pripensis malgxoje. En liaj oreloj ankoraux sonis la bruo de la tero falanta sur la cxerkon. Tien oni metis lian karan avon.

Jam la personoj disigxis por reiri hejmen. Pasante inter la aliaj tomboj, Karlo malgxoje ekspensis pri cxiuj, kiuj jam kusxas tie sub la tero.

1. Cxu Janko povis -- al sia -- informojn? *Jes, -- povis, post kelkaj --*. 2. -- mortis en la -- de Karlo? *Lia --*. 3. Kie -- la avo? -- -- *lito*. 4. -- oni kondukis la -- ? *Al la tombejo*. 5. Per -- oni rekovris la -- ? *Oni rekovris -- per tero*. 6. -- kio pensis Karlo? -- *pensis pri la --, kiuj jam kusxas sub la --*.

17. Studento kaj poeto.

Cxe l' fino de siaj gimnaziaj jaroj, Karlo bone sukcesis sian lastan ekzamenon. Lia patro decidis, ke li forveturu studadi en Heidelberg. Tie li pasigis unu jaron; sed malgraux la gajeco de l' studentoj kaj la beleco de l' urbeto, Karlo ne havis tre gxojan vivadon. Li pli kaj pli farigxis revema. Dum la aliaj drinkadis bieron kaj petoladis tra la stratoj, Karlo trankvile sidadis en sia cxambro.

Li havis bonan braksegxon, kaj, en la malvarmaj vesperoj, li tie sidis cxe la fajro, pripensante aux legante. Li ofte verkis versajxojn. Ankaux li skribis longajn leterojn al sia amiko Janko, kiu estis en Bruselo, studanta legxosciencan. Karlo auxskultis en Heidelberg kelkajn kursojn pri natura scienco, biologio kaj psikologio. Li decidis, ke proksiman jaron li komencos studadi medicinon. Por tio li ankaux veturis Bruselon, kiam estis finita lia jaro en Heidelberg.

En Bruselo, pli gaja estis por li la vivado. Tie li renkontis sian amikon Jankon kaj ankaux alian kunliceanon Laminde, kiu jxus venis el Anglujo kaj studadis literaturon. La influo de Janko estis tre bona al Karlo, cxar tiu amiko estis cxiam energia kaj gaja. Li kondukadis Karlon al la jugxejoj, al politikaj kunvenoj, al sociaj kaj sciencaj paroladoj. Kiel antauxe, li multe lernigis al sia revema amiko.

Laminde estis nericxa junulo. Li devis perlabori por vivadi kaj studadi. Li donis lecionojn, li ecx faris paroladojn pri la angla literaturo, li verkadis por gazetoj. Dank' al li, Janko kaj Karlo kelkafoje ricevis senpagajn teatrobiletojn, havigitajn de la redakcio de jxurnalo, por kiu Laminde ofte skribis artikolojn.

Kiel Janko, Laminde multe kuragxigis Karlon per sia vicleco. Kvankam li studadis medicinon, Karlo cxiam pli interesigxis je la literaturo kaj arto. Ambaux liaj amikoj tre incitis lin, ke li publikigu kelkajn el la poemoj, kiujn li verkis. Sed Karlo dum longa tempo estis tro timema. Fine li elektis tridek el ili kaj eldonis elegantan volumeton kun modernarta kovrilo kaj longe sercxita titolo: "*Oraj Flugiloj*". La unua versajxo estis la jena:

Lasta flugo.

Vi kien flugas, papilio, Vi kial flugas en malvarmo Tremante kaj rapide? Tra flora la tombejo? Jam mortis rozo kaj lilio, Sur cxiu loko pluva larmo Kaj venas frost' perfide. Nun restas en herbejo.

Flugiloj viaj kvazaux lampo Silentas cxiuj en la nestoj, Briletas en nebulo: Kaj svenis bonodoroj; Vi kion sercxas tra la kampo, Plu ne batalos vi kun vespoj Perdita somerulo? Pri la floretaj koroj.

Dezertaj estas la gxardenoj Jen restas nur en kampo vasta Kaj vana l' amo via. Velkinta krizantemo, Skeletoj sxajnas la vervenoj Sur kiu via kiso lasta Sub lauxbo senfolia. Mortigos vin en tremo.

1. Al kiu urbo veturis Karlo? -- 2. Kiom da monatoj li restis tie? -- 3. Nomu la tagojn de la semajno kaj la monatojn de la jaro. -- 4. Al kiu ofte skribis Karlo? -- 5. Kion li studis speciale? -- 6. Nomu kelkajn sciencojn kaj artojn. -- 7. Cxu Karlo sxatis skribi poeziojn? -- 8. Donu kelkajn vortojn rimantajn kun "vento". -- 9. Cxu vi preferas prozon aux versojn?

18. Alico.

Cxiusomere Karlo veturis hejmen por pasigi kelkajn semajnojn kun siaj gepatroj kaj Heleno. Post sia dua jaro en Bruselo, kiam li revenis hejmen, li trovis sian fratinton fiancxino de juna advokato en la urbo. Lia estonta bofrato estis tre bone konata pro sia delikata elokventeco kaj ankaŭ pro sia afablega karaktero, kiu havigis al li multajn amikojn. Tiu fiancxigo kaŭzis multe da invitoj de kaj al la familio Davis.

Tiun someron Karlo vidis kaj revidis multajn personojn en la urbo. La fiancxo de Heleno iam venis peti Karlon, ke li akompanu sian fratinton kun li por viziti amikon de lia patro, kiu jxus revenis el Hindujo. Estis profesoro Palam, de la Kalkuta Universitato. Li kun sia familio revenis el Kalkuta por pasigi en la urbo du jarojn da libertempo, kiujn li postulis por sia sano.

Dum la juna advokato paroladis pri la talento de la profesoro, homo tiel interesa, tiel klera, k.t.p., Karlo sentis malnovan fajron rebruligxantan en sia koro.

Pri la junulino ekvidita en la pregxejo li repensis. Pri la perdita pilko en la parko li rememoris, ankaŭ pri la promenadoj cxirkaŭ la mistera domo. "Mi plezure vin akompanos tien," li diris.

La tagon, kiam, kune kun la gefiancxoj, li iris al la domo de profesoro Palam, Karlo estis neordinare ekscitita. Heleno tre miris pri tio.

La profesoro kun sia edzino akceptis ilin cxarme kaj prezentis al Karlo sian filinon. La junulino estis plej bela kaj dolcxa, nun kredeble dudek aux dudek-unujara.

"Sinjoro Karlo Davis," diris la profesoro, "mia filino Alico." Kvankam tre konfuzita, Karlo farigxis kuragxa. -- "La grandan plezuron renkonti vin, frauxlino, mi jam havis antaŭ kvin jaroj en la Nacia Parko, kie vi perdis pilkon."

Sxi cxarme ridetis iom rugxigxante: "Ho, jes, sinjoro, mi memoras, sxi diris, vi estis tiel afabla!"

Plej agrablan vesperon pasigis Karlo cxe la hejmo de profesoro Palam. Tien li ofte revenis. Oni petis, ke li legu versajxojn siajn. Ecx kanton li verkis, kiun lernis frauxlino Alico por kanti laux ario sxatata de sxi.

Ofte frauxlino Palam estis invitita de frauxlino Davis; kaj Karlo pro tio estis al sia fratino duoble pli afabla ol antaŭe. Okazis iam, ke Karlo iris kun Alico remadi sur la rivero. Li luis boaton kaj ambaŭ trankvile remis gxis la arbareto de salikoj. Kiam por vespermangxo ili revenis hejmen, gefiancxoj ili estis.

La konsenton de gesinjoroj Palam, Karlo facile akiris, same kiel la aprobon de siaj gepatroj. Li estis la plej felicxa junulo en la mondo.

Faru demandojn por la jenaj respondoj.

1. -- ? Jes, cxiusomere. 2. -- ? Kun siaj gepatroj kaj Heleno. 3. -- ? Kun juna advokato en la urbo. 4. -- ? Jes, li havis multajn amikojn. 5. -- ? Cxar li havis afablan karakteron. 6. -- ? Li estis profesoro en la Kalkuta Universitato. 7. -- ? Li revenis por sia sano. 8. -- ? Li diris al Karlo, ke la profesoro estas tre klera. 9. -- ? Jes, li estis akceptata tre afable. 10. -- ? Sxi estis cxirkaŭe dudekjara. 11. -- ? Gxi estis verkita de Karlo. 12. -- ? Jes, li estis tre felicxa.

19. Kuracisto.

Ankoraux du jarojn studadis Karlo en la malsanulejoj de Bruselo, sed li revenadis hejmen por Kristnasko, por Pasko, por la someraj monatoj kaj ankoraux ecx pli ofte. La edzinigxo de lia fratino Heleno estis unu el tiuj bonaj kauxzoj por libertempo.

Cxe tiu festo li la unuan fojon montrigxis oficiale kun sia fiancxino Alico Palam. Estis tre gxojiga tago.

Cxe la fino de sia lasta studjaro, Karlo prezentis cxe la Universitato sian tezon pri "la influo de l' imagemo en la muskolaj malsanoj". Sukcesinte kun honoro, li definitive revenis al sia hejma urbo.

Konsilate de sia patro, li luis cxambraron sur la unua etagxo de komforta domo tute proksime je la vendoplaco. Alico lin helpis por arangxadi la cxambraron kaj iliaj patrinoj sin okupis pri acxeto de mebloj, tapisxoj, kurtenoj, k.t.p.

Karlo deziris havi kelkajn artajn bildojn en sia hejmo. Alico donacis al li grandan kopion de la itala pentrajxo, antaux kiu ili ambaux haltis samtempe en la muzeo, kiam ili estis geknaboj.

Per la amikoj kaj la konatuloj de ambaux familioj Davis kaj Palam, Karlo ekakiris kelkajn klientojn. Sian tezon de doktoro de medicino li vendigis en la librotukoj de la urbo kaj per tio plikonigis sian nomon, kvankam la tezo ne pli vendigxis, ol lia poemlibro. Pro lia granda kvieteco kaj certeco, Karlo tre rapide plimultigis sian klientaron. Li efektivigis kelkajn mirindajn resanigojn de nervaj personoj, kaj li cxiam pli kaj pli interesigxis je tiu psikologia parto de l' kuracarto.

Li interesigxis je publika higieno kaj faris kelkajn paroladojn pri hejmozorgado, pri ordo en cxiutaga vivado, pri reguleco en mangxado kaj dormado, pri efikoj de alkoholdrinkado, k.t.p.

Post ses monatoj li estis preskaux la plej sxatata kuracisto en la urbo kaj jam estis plu nenia kauxzo por prokrasti lian edzigxon kun Alico Palam. Ambaux gejunuloj konsentis por ne havi bruatan feston. Ili opiniis, ke oni ne edzigxas por la publiko. Laux ilia deziro la festo estis tute familia kaj intima, kaj kredeble pro tio speciale cxarma. Sinjorino Palam havis tamen doloran momenton da plorado pensante, ke sxi de nun ne plu havos kun si sian amatan filinon. Sed la felicxo de Alico sxin konsolis. Sxi sukcesis iom forgesi tiun suferigan penson, ke ofte ies felicxo kauxzas la malfelicxon de alia, kaj kio alportas rideton sur la lipojn de unu, ofte naskas larmojn en la okuloj de alia.

Post la edzigxa ceremonio, la felicxaj geedzoj foriris por fari la kutiman vojagxon.

1. Cxu Karlo kelkafoje revenis hejmen? -- 2. Kiun tezon li prezentis? -- 3. Sur kiu etagxo li luis cxambraron? -- 4. Kiu helpis Karlon? -- 5. Kiu objektoj trovigxas gxenerale en salono kaj en mangxocxambro? -- 6. Kion donis Alico al sia fiancxo? -- 7. Kies tezo ne multe vendigxis? -- 8. Cxu vi legis la tezon de S-ro Doktoro Corret pri la utileco de internacia lingvo por medicino? -- 9. Kio estas en la kapo? -- 10. Per kio oni vidas? -- 11. Nomu la diversajn partojn de la homa korpo. -- 12. Kiu mano estas gxenerale pli lerta? -- 13. Kiel oni nomas viron, kiu ne povas vidi? -- 14. Kiel skribas la blinduloj?

20. En Italujo.

Cxar Karlo estis nun tre okupata kuracisto, li ne povis resti longe for de la urbo. Pro tio la edzigxovojaĝo estis ne tre longa. Aliflanke Alico forte deziris baldaux komenci sian edzinan vivadon en la nova hejmeto. Sed sxi ankaux deziris viziti Italujon, kies nur unu havenon sxi konis.

La junaj geedzoj traveturis Svislandon, haltante en la bela urbo Lucerno kaj celante Milanon per la Gotharda fervojo. La tuta pejzagxo de tiu vojo inter la montoj tre forte impresis ilin per sia grandioza beleco.

Alveninte Luganon, ili estis tiel cxarmitaj de la lago, ke ili denove haltis kelkajn tagojn kaj ankaux vizitis Komon kaj la cxirkauxan regionon. Akvoj bluaj, bluegaj, en kiuj fandigxas oraj sunradioj, krutaj montoj silente gardstarantaj cxirkauxe, blankaj domoj, gxardenoj kun vinbero kreskanta sur arboj kaj muroj: tio estas la lando de l' poezia trankvileco, kie Plinus revante promenadis antaux dumil jaroj.

En Milano ili pasigis tutan matenon en la turoj kaj sur la tegmento de l' grandega cxefpregxejo, kiu blanke brilegis kvazaux giganta juvelo sub la hela cxielo.

En Venecio ili longe promenadis en la palaco de l' dukoj, admirante la grandajn majstroverkojn de l' pentristoj el la venezia skolo. En nigra gondolo ili dolcxo glitadis sur la kanaloj inter la marmoraj palacoj kaj sub la arkaj pontoj. Ili sxipveturis al la insulo Lido por vidi la maron Adriatikan. Antaux la ora cxefpregxejo de Sankta Marko ili disjxetis grenerojn al la kolomboj sur la Granda Placo. Vespere, sur la Granda Kanalo, inter la kolorpaperaj lanternoj ili sekvadis en gondolo koncertboaton, el kiu kantistoj kun gitaroj aux mandolinoj sonigis tra la nokto melodian arion.

En Bolonjo ili vizitis la malnovajn pregejojn por admiri la pentraĵojn. En Romo ili vidis la Forumon, kiun cxirkauxas tiom da gloraj ruinaĵoj kaj plenigas tiom da eternaj memorajxo.

En Napolio ili vagadis cxe l' marbordo kaj vidis nepriskribeblajn subirojn de la suno. La vaporsxipego, en kiu vojaĝxis gesinjoroj Palam por reiri al Kalkuta, estis haltonta cxe Napolio. Gxian alvenon ili atendis, por ilin adiauxi. Poste ili revenis hejmen haltante ankoraux en Nice kaj Marseille.

Tre gxoje ili komencis sian novan kunvivadon hejme, kaj Karlo felicxkore miris, kiel bele realigxis lia knaba revo.

Rakontu skribe la supran cxapitron. 1. -- ? Li estis kuracisto. 2. -- ? Ne, gxi ne estis tre longa. 3. -- ? Sxi deziris viziti Italujon. 4. -- ? Jes, tiu lando estas tre bela. 5. -- ? Ili haltis en Lucerno. 6. -- ? Jes, tiu urbo estas cxe la bordo de lago. 7. -- ? Ili restis en Lugano dum kelkaj tagoj. 8. -- ? La restoracio en la stacidomoj estas nomata bufedo. 9. -- ? Estas la lokomotivo, kiu trenas la vagonaron. 10. -- ? Jes, dum la vintro la svisaj montoj estas tute kovrataj de negxo. 11. -- ? Jes, Venecio estas tre malnova urbo. 12. -- ? Sur la kanaloj oni veturas per gondoloj. 13. -- ? Jes, tiuj sxipetoj estas tre graciaj. 14. -- ? La sono de la violono estas pli bela, ol tiu de la gitaro. 15. -- ? La vaporsxipego estis haltonta cxe Napolio. 16. -- ? Jes, Karlo farigxis konata kaj bone sukcesis.

End of the Project Gutenberg EBook of Karlo, by Edmond Privat

*** END OF THIS PROJECT GUTENBERG EBOOK KARLO ***

***** This file should be named 24525.txt or 24525.zip ***** This and all associated files of various formats will be found in: <http://www.gutenberg.org/2/4/5/2/24525/>

Produced by David G. Simpson

Updated editions will replace the previous one--the old editions will be renamed.

Creating the works from public domain print editions means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg-tm electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG-tm concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for the eBooks, unless you receive specific permission. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the rules is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. They may be modified and printed and given

away--you may do practically ANYTHING with public domain eBooks. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

*** START: FULL LICENSE ***

THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg-tm mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase "Project Gutenberg"), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg-tm License (available with this file or online at <http://gutenberg.org/license>).

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg-tm electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg-tm electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg-tm electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg-tm electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. "Project Gutenberg" is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg-tm electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg-tm electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg-tm electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation ("the Foundation" or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg-tm electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is in the public domain in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg-tm mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg-tm works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg-tm name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg-tm License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg-tm work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country outside the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg-tm License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg-tm work (any

work on which the phrase "Project Gutenberg" appears, or with which the phrase "Project Gutenberg" is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org

1.E.2. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is derived from the public domain (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg-tm trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg-tm electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg-tm License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg-tm License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg-tm.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg-tm License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg-tm work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg-tm web site (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg-tm License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg-tm works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg-tm electronic works provided that

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg-tm works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."

- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg-tm License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and

discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg-tm works.

- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.

- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg-tm works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg-tm electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from both the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and Michael Hart, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread public domain works in creating the Project Gutenberg-tm collection. Despite these efforts, Project Gutenberg-tm electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. **LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES** - Except for the "Right of Replacement or Refund" described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg-tm trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg-tm electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. **YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH F3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.**

1.F.3. **LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND** - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS' WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY

- You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg-tm electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg-tm electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg-tm work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg-tm work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg-tm

Project Gutenberg-tm is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need, is critical to reaching Project Gutenberg-tm's goals and ensuring that the Project Gutenberg-tm collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg-tm and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation web page at <http://www.pgla.org>.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Its 501(c)(3) letter is posted at <http://pgla.org/fundraising>. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's principal office is located at 4557 Melan Dr. S. Fairbanks, AK, 99712., but its volunteers and employees are scattered throughout numerous locations. Its business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887, email business@pgla.org. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's web site and official page at <http://pgla.org>

For additional contact information: Dr. Gregory B. Newby Chief Executive and Director gbnewby@pgla.org

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg-tm depends upon and cannot survive without wide spread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit <http://pgla.org>

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg Web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: <http://pglaf.org/donate>

Section 5. General Information About Project Gutenberg-tm electronic works.

Professor Michael S. Hart is the originator of the Project Gutenberg-tm concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For thirty years, he produced and distributed Project Gutenberg-tm eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg-tm eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as Public Domain in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our Web site which has the main PG search facility:

<http://www.gutenberg.org>

This Web site includes information about Project Gutenberg-tm, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.

Karlo, by Edmond Privat

A free ebook from <http://manybooks.net/>